

A másik kérdés az, hogy mennyiben használhatják fel más szakkönyvtárak a TKI könyvtárának tapasztalatait.

Ugy vélem, hogy a kutatóintézeti szakkönyvtárak minden tekintetben követhetik a TKI könyvtárának jól bevált módszerét. Vállalati szakkönyvtárakban természetesen erre nincs mód. Ezekben a könyvtárakban is feltehetően követendő azonban a megjelent, érdeklődésre számot tartó cikkek gyors jelzésének módszere, továbbá - ha nem is kizárólagosan saját referátumok felhasználásával - alkalmazható a referátumok rendszerezésének és ilyen módon készített dokumentációs anyag-gyűjtemény létesítésének módszere.

Vajda Erik

A MŰSZAKI DOKUMENTÁCIÓ ÉS A MŰSZAKI FEJLESZTÉS ^{x/}

002:658.5.001.6

Részben nehéz, részben könnyű feladat előtt állok akkor, amikor a műszaki dokumentáció és a műszaki fejlesztés kapcsolatait kell röviden ismertetnem.

Könnyű a feladat, ha a kapcsolatról azt jelentem ki, hogy szükséges, és meg kell lennie, de nehéz a feladat akkor, ha azt kell fejtegetni, hogy miben álljon ez a kapcsolat, milyen irányvonalai legyenek, és milyen gyakorlati utat kövessünk e kapcsolat kétségtelenül szükséges szorossá-tétele érdekében.

Pártunk VII.kongresszusa határozottan leszögezte azokat az irányelveket, amelyeket a 2. ötéves tervünk során többek között a műszaki fejlesztés területén követnünk kell. Az irányelvek célja, hogy befejezzük a szocializmus alapjainak lerakását, meggyorsítsuk a szocializmus építését. Ezek megvalósításában népgazdaságunk a Szovjetunió példáját követve, támaszkodva segítségére és gazdag tapasztalataira - a Csepel Művektől is eredményes és hatásos közreműködést kíván.

Ehhez szükséges, hogy a VII. kongresszus általános irányelvei a Csepel Művek teljes műszaki tevékenységét alapvetően áthassák. Ezek közül az általános irányelvek közül legfontosabbak a termelékenység növelése, a termelés fokozása és az önköltség csökkentése. E három alapvető célkitűzés ilyen formában említve, nagyon általánosnak tűnik, azonban, ha csak kismértékben is részleteiben nézzük, azonnal rá kell döbbernünk arra, hogy e három kérdés megvalósításával kapcsolatos tennivalóink igen szerteágazó és nagy, talán eddig elhanyagolt területeket érintenek.

^{x/} Részlet a Csepel Vas- és Fémművek Tröszt Központi Műszaki Könyvtára által 1960. X.10-16 között megrendezett "Csepeli Dokumentációs Napok" alkalmából elhangzott beszédek gyűjteményéből. p.2-6.

Jelen rövid ismertetésemnek nem célja, hogy részleteiben foglalkozzék a fenti három alapvető célkitűzéssel és irányelvvel. Nem lesz azonban érdektelen, ha a problémák sokoldalúságára vonatkozóan azok közül néhányat kiemelek olyan formában, hogy azokon keresztül részben felhívjam a figyelmet a műszaki fejlesztés és a műszaki dokumentáció közötti kapcsolat fontosságára is. Mind a termelékenység növelése, mind az önköltségcsökkentés, mind pedig a termelés fokozása reflektorfénybe állítja jelenlegi gyártási technológiánk színvonalát. Felmerül a kérdés, vajon a csepeli műszakiak jól ismerik-e vállalataik gyártástechnológiai színvonalát, és tudják-e, hogy az milyen fejlettségi fokon áll a világipar nivójához képest; vajon van-e a csepeli műszakiaknak átfogó képük arról, hogy a csepeli gyártmányok jellemző mutatói megütik-e a világ-nívót.

A magyar műszaki értelmiség és ezen belül a Csepel Művek műszaki értelmisége is, hajlamos arra, hogy sokszor olyan probléma megoldásával és kísérletezésével foglalkozzék, amelyet valahol, valamikor már régebben megoldottak, vagy kikísérleteztek. Ezek a megoldások és kísérleti eredmények a műszaki dokumentációs szolgálaton keresztül általában hozzáférhetőek.

Közismert tény, hiszen vállalataink is állandóan hangoztatják azt, hogy nincs elegendő műszaki szakember, kevés a mérnök. Miért nem gazdálkodunk akkor ésszerűen műszaki munkavállalóink munkaidejével?

A három alapvető célkitűzés megvalósítása érdekében elsősorban műszaki tevékenységünket kell az eddiginél nagyobb mértékben fokoznunk. Jelenlegi munkamódszereink mellett nem tudjuk kielégítően teljesíteni az előttünk álló feladatokat. Ezért ha akarjuk, ha nem, rá vagyunk kényszerítve arra, hogy eddigi munkamódszereinken változtatnunk kell, és ennek a változtatásnak egyik része az, hogy műszaki tevékenységünk alapvető segédeszköze és segítsége a műszaki dokumentációs szolgálat kell hogy legyen.

A Csepel Vas- és Fémművek vezetőségét ez az elgondolás vezette akkor, amikor a Műveken belül létrehozta a Műszaki Folyóiratszemlét, amelynek rendeltetése az, hogy gyorsan közkézre bocsátható legyen a legújabb és Csepelt érintő műszaki és gazdasági kérdésekről szóló ismertetés.

A műszaki dokumentáció és a műszaki fejlesztés kapcsolatának szorosabbá tétele az eddig elmondottak alapján is nyilvánvaló szükségszerűség. Meg kell azonban mondanunk, hogy ez már korábban is fennállt, ha nem is ilyen éles formában. Birálattal kell élnem a műszaki munkavállalók irányában, mert a műszaki dokumentációs szolgálat által nyújtott lehetőségeket nem használták, és nem használják ki kellő mértékben; nincs köztük kétség a műszaki dokumentációs szolgálat. Hiányolom azt, hogy a csepeli munkavállalók nem igénylik hathatósabban műszaki könyvtárunk és dokumentációs szolgálatunk segítségét, és azzal szemben csak elvétve lépnek fel igényrel.

Nem kielégítő azoknak a száma, akik rendszeresen figyelemmel kísérik, és érdeklődnek bizonyos műszaki kérdések megjelent dokumentációi iránt. Ma már megvan a lehetőség arra, hogy a dokumentációs tevékenység a Csepel Műveken belül is továbbfejlődjék, és a feléjük irányuló érdeklődés alapján végezze az egyes szakágak irodalmának rendszeres és részletes kutatását. Ennek a kutató munkának az eredményeképpen az igények

jelentős emelkedését várjuk, azt várjuk, hogy műszak-ak hozzászokjanak a szakirodalom rendszeres tanulmányozásához, érezzék azt, hogy enélkül munkájukat nem tudják megbízhatóan ellátni.

Van egy régi közmondás, miszerint "a jó pap holtig tanul", úgy érzem, a közmondásnak szocialista társadalmunkban helyesen így kell hangzania: "a jó műszaki holtig tanul". Nem lehet jó műszaki szakember az, aki nem kíséri figyelemmel érdeklődési körében a munkájához tartozó szakirodalom és ezen keresztül természetesen a technika fejlődését. Bannális dolog lenne most, a XX. század közepén a technika fejlődésének a gyorsaságáról beszélni, hiszen szemünk láttára zajlik le a technikai forradalom, de ezek előtt nemcsak a laikus, hanem az a szakember is értetlenül áll, aki nem képezi magát. Nemcsak népgazdaságunk és vállalatunk kívánja meg a továbbképzést, hanem minden öntudatos műszakinak saját magának kell éreznie ennek fontosságát.

A kül- és belföldi szaklapokban, könyvekben megjelenő új gépkonstrukciók, új technológiák megismerése és elsajátítása nemcsak a műszakiak továbbképzését jelenti, hanem azoknak hasznosítása a vállalat és a népgazdasági szempontjából - az illető munkavállaló egyéni szempontjából - is fontos. Ugyyszólván nincs olyan szakterület az iparban, ahol az egyes fejlesztési problémák jó és korszerű megoldása ne állna előttünk feladatként. Állítom, hogy ezeket a problémákat a műszaki irodalom rendszeres és állandó tanulmányozása nélkül megnyugtatóan megoldani nem lehet, vagy ha a megoldás anélkül történik, hogy a vonatkozó irodalmat gondosan tanulmányoznánk, igen sok szellemi és anyagi erőt fecsérünk el. A hetenként vagy havonként megjelenő több tízezer kül- és belföldi szakfolyóirat és szakkönyv stb. tanulmányozása hallatlan nagy munkát jelent, s ez a nyelvi problémákra való tekintettel is műszaki munkavállalóinktól nem várható el. Eppen ezeket a nehézségeket hárítja el a műszaki dokumentációs szolgálat. Nincs szükség arra, hogy műszakaink böngésszék az egyes folyóiratokat és szakkönyveket, mert hiszen a műszaki dokumentációs szolgálat ezt a munkát elvégzi helyettük. A műszakiaknak csak azt a cikket vagy könyvrészt kell áttanulmányozniuk, amelyet az egyes problémák megoldásához számukra a dokumentációs szolgálat ajánl.

Meg kívánom említeni, hogy a műszaki dokumentáció jelentőségét és fontosságát ma már minden fejlett iparral rendelkező országban megláták. Elegendő talán megemlítenem, hogy ez a munka a Szovjetunióban a legfejlettebb, de igen kifejlődött az Egyesült Államokban, mindkét Németországban és Angliában is.

Az előttünk álló feladatok, mint említettem, munkamódszerünk lényeges megváltoztatását követelik. Munkamódszerünk megváltoztatásának legyen egyik alapvető része műszaki dokumentációs szolgálatunk jobb kihasználása.

Remélem, hogy a csepeli műszaki dokumentációs szolgálat nem válik önmagáért folyó tevékenységgé, hanem olyan munka lesz, amelyet műszaki munkavállalóink alapvetően igényelnek.

Kuti Lajos

..-.-.-.-.-